

VNEUS Lindgren Jussi(VNK)

17.03.2020

Viite

Asia

Koordinoidut taloudelliset toimet covid-19-epidemian vaikutusten lieventämiseksi - tilannekatsaus

.

Komissio antoi 13.3.2020 tiedonannon koordinoiduista taloudellisista toimenpiteistä koskien COVID-19 -viruksen leviämistä. Tiedonannossa esitetään toimenpiteitä, jotka liittyvät solidaarisuuden varmistamiseen yhteismarkkinoilla eri alojen osalta, EU:n budjetin ja Euroopan Investointipankkiryhmän varojen käyttöönottoon talouden toimijoiden maksuvalmiuden säilyttämiseksi, valtiontukiin sekä finanssipolitiikan kehityksen joustoon. Tiedonanto ja esitetyt toimenpiteet perustuvat analyysiin taloustilanteesta ja koronaviruksen taloudellisista vaikutuksista, jotka on esitetty tiedonannon liitteenä.

Komission tiedonannosta laaditaan erikseen E-kirje. Tiedonannon lisäksi komissio on antanut seuraavat ehdotukset, joista tehdään pikaisella aikataululla U-kirjelmät; Koronaviruksen vaikutusten lieventämistä koskeva investointialoite (COM(2020) 113), Solidaarisuusrahaston asetuksen muuttamishdotus (COM(2020) 114) ja lentoliikenteen saapumisaikoja koskevan asetuksen muuttamishdotus (COM(2020) 111).

Laajennettu euroryhmä keskusteli koronaviruksen vaatimista taloudellisista toimenpiteistä 16.3., mutta varsinaisista lisätoimenpiteistä ei päätetty vielä tässä vaiheessa. Kokonaiskysynnän romahtamisen seurauksena on kuitenkin lähes varmaa, että lisätoimista joudutaan keskustelemaan pian uudelleen.

Solidaarisuuden varmistaminen yhteismarkkinoilla

Aloitteet koskevat terveydenhuollon välineiden riittävyyttä, liikennejärjestelmiä sekä turismia. Epidemian vaikutusten lieventämiseksi lentoliikenteen osalta komissio ehdottaa, että voimassa olevaa lainsäädäntöä muutetaan siten, että lentoyhtiöt saavat tilapäisesti jättää käyttämättä sovittuja lähtö- ja saapumisaikojaan mukauttaakseen kapasiteettiaan vähenevään kysyntään.

EU:n budjetin ja Euroopan investointipankkiryhmän mobilisointi talouden toimijoiden tueksi

Komission tiedonannossa avainasemassa nähdään maksuvalmius sekä yritysten, sektoreiden ja alueiden tukeminen EU:n budjetin välineiden ja Euroopan investointipankkiryhmän mobilisoinnilla. Komissio ehdottaa, että EU:n budjetista annetaan 1 miljardin euron takaus Euroopan investointirahastolle (EIR), jolla tavoitellaan 8 miljardin euron lisäpääomarahoitusta pk-yrityksille. Komissio arvioi, että tällä tavoin voidaan auttaa vähintään 100 000:ta eurooppalaista pk-yritystä ja pientä midcap-yritystä. Pankkisektorin rooli nähdään tiedonannossa avainasemassa maksuvalmiuden kannalta ja pankeilla tulee olla tarpeeksi likviditeettiä lainatakseen asiakkailleen.

Työllisyyteen aiheutuvien vaikutusten lieventämisen osalta komissio muun muassa nopeuttaa eurooppalaisen työttömyysvakuutusjärjestelmän valmistelua.

Komission ehdottaman koronavirusinvestointialoitteen (Coronavirus Response Investment Initiative, CRII) avulla suunnattaisiin 37 miljardia euroa koheesiovaroja koronavirusepidemian vaikutusten lieventämiseen. Määrä koostuisi 8 miljardista eurosta jäsenmaille maksetuista, mutta käyttämättä jääneistä ennakkomaksuista, johon yhdistettäisiin 29 miljardia euroa jäsenmaiden kansallista osarahoitusta.

Lisäksi kriisin torjuntaan ehdotetaan osoitettavaksi 28 miljardia euroa vielä kohdentamatta olevista rakennerahastovaroista, jotka sisältyvät kauden 2014–2020 kansallisiin määrärahoihin ja rahoitusosuuksiin.

Komissio ehdottaa myös EU:n solidaarisuusrahaston käyttötarkoituksen laajentamista terveyskriiseihin vastaamiseen. Komission tiedonannon mukaan solidaarisuusrahaston käytettävissä olisi vuonna 2020 noin 800 miljoonaa euroa. Myös Euroopan globalisaatiorahastoa voitaisiin käyttää irtisanottujen työntekijöiden ja itsenäisten ammatinharjoittajien tukemiseen, johon on vuonna 2020 käytettävissä 179 miljoonaa euroa.

Edellä mainitut EU:n budjetin toimet eivät edellyttäisi uutta rahoitusta jäsenmailta vaan olisivat toteutettavissa EU:n kuluvan rahoituskehityksen ja budjetin puitteissa. EU:n budjetin ulkopuolisten välineiden, kuten EU:n solidaarisuusrahaston ja globalisaatiorahaston mobilisointi johtaa kuitenkin lisämaksuihin.

Alustavasti arvioidaan, että Suomella olisi mahdollisuus hyödyntää kaikkia yllä mainittuja toimia, edellyttäen, että eri EU:n välineisiin sisältyvät kriteerit tai muut ehdot täyttyisivät.

Valtiontuet

Komissio korostaa tiedonannossaan jäsenvaltioiden mahdollisuuksia myöntää tukea tavalla, joka ei ole SEUT 107(1) artiklan mukaista valtiontukea ja johon ei näin ollen tarvitse soveltaa EU:n valtiontukisääntelyä. Tällaisia toimenpiteitä ovat muun muassa suoraan kuluttajille myönnetyt korvaukset peruuntuneista lentolipuista. Komissio korostaa lisäksi voimassa olevien tukijärjestelmien hyödyntämistä kriisissä tehokkaasti. Näitä ovat muun muassa jäsenvaltioiden tukiohjelmat, joiden nojalla voidaan tukea vaikeuksissa olevia pieniä ja keskisuuria yrityksiä.

Komission tiedonannossa selvennetään, että komissio voi SEUT 107(2)(b) artiklan nojalla hyväksyä jäsenvaltioiden tukitoimenpiteitä luonnonmullistusten tai muiden poikkeuksellisten tapahtumien aiheuttaman vahingon korvaamiseksi. Korona-epidemiaan liittyen komissio hyväksyi 12.3.2020 ensimmäisen tukitoimenpiteen SEUT 107(2)(b) artiklan nojalla. Kyseessä on Tanskan tukiohjelma tapahtumajärjestäjille Korona-epidemiasta aiheutuvien vahinkojen korvaamiseksi.

Komission arvion mukaan Italiassa tällä hetkellä vallitseva tilanne sallii SEUT 107(3)(b) artiklan soveltamisen (*Sisämarkkinoille soveltuvana voidaan pitää: tukea jäsenvaltion taloudessa olevan vakavan häiriön poistamiseen*), eli valtiontukia voidaan pitää sisämarkkinoille soveltuvina SEUT 107(3)(b) artiklan nojalla. Muiden jäsenvaltioiden osalta tilanne elää. Komissio valmistelee parhaillaan myös erityistä sääntelykehikkoa SEUT 107(3)(b) artiklan soveltamiseksi jäsenvaltioissa. Vastaavaa menettelyä on noudatettu vuoden 2008 finanssikriisin yhteydessä.

Tukitoimenpiteiden hyväksyminen SEUT 107(2)(b) tai SEUT 107(3)(b) artiklan nojalla sisämarkkinoille soveltuvaksi edellyttää SEUT 108(3) artiklan mukaista ennakkoilmoitusta

komissiolle, mutta komissio on luvannut käsitellä jäsenvaltioiden Korona-epidemiaan liittyvät ennakkoilmoitukset nopeutetulla aikataululla. Komissio käsitteli Tanskan edellä mainittua tukiohjelmää koskevan ennakkoilmoituksen 24 tunnissa.

Lisäksi pankkitukien osalta tiedonannossa todetaan, että pankkeja voidaan tukea SEUT 107(2)(b) artiklan nojalla ainakin valtiontakausten kautta siltä osin, kun pankin tappiot johtuvat suoraan koronaviruksesta. Tällöin pääomitukseseen eivät siis soveltuisi kriisinratkaisudirektiivin (BRRD) ja vuoden 2013 pankkitiedonannon edellytykset SEUT 107(3)(b) mukaiselle pääomitukselle. Tiedonannon sanamuodot ovat kuitenkin tältä osin jossain määrin epäselviä ja tarkennuksia tullaan todennäköisesti tarvitsemaan.

Finanssipolitiikan sääntöihin sisältyvän jouston hyväksikäyttö

Tiedonannossa mainitaan, että finanssipoliittisia toimenpiteitä voisivat olla esimerkiksi verotuksen lykkääminen elinkeinoverojen tai alv:ien osalta sekä pankeille myönnettävät takaukset yritysten rahoituksen saannin helpottamiseksi.

Finanssipolitiikan sääntöjen noudattamista arvioitaessa komissio kehottaa neuvostoa olemaan ottamatta huomioon sellaisten toimenpiteiden budjettivaikutuksia, jotka on tehty koronaviruksen vaikutusten tasoittamiseksi.

Komission arvion mukaan kyseessä on vakaus ja kasvusopimuksen mukainen poikkeuksellinen tilanne, joka sallii väliaikaisesti sopeuttamistoimista poikkeamisen ja sallii poikkeuksellisia menoja epidemian hillitsemiseksi.

Komissio on myös valmis ehdottamaan vakaus- ja kasvusopimuksen yleistä poikkeusehtoa aktivoitavaksi laajemman finanssipoliittisen tuen takaamiseksi.

Lähtökohta komission esittämiin toimiin covid-19-epidemian vaikutusten lieventämiseksi on myönteinen. Koordinoidut ja tehokkaasti suunnatut, sekä ripeät toimet ovat avainasemassa viruksen leviämisen torjumiseksi ja hidastamiseksi. Suomen kannat komission ehdotuksiin muodostetaan erillisillä E- ja U-kirjelmillä mahdollisimman pikaisessa aikataulussa.

LIITTEET

Asiasanat

Hoitaa

Tiedoksi
